

TÜRKİYE'DE EĞİTİM SİSTEMİNİN YENİDEN DÜZENLENMESİ ÜZERİNE

ilhan tekeli

1. Giriş :

1968 öğrenci hareketlerinin başlamasından beri Türkiye'de Eğitim Sisteminin yeniden düzenlenmesi toplumun temel sorunlarından biri olarak görülmüştür. Bu sorunun bir kriz haline gelmesinden beri beş yıl geçmiştir. Bu beş yıl içinde gerek üniversiteleri gerekse de diğer eğitim kuruluşlarını düzenlemek için çeşitli kanun tasarıları hazırlanmışsada, bunlardan hiçbirinin Türk eğitim sisteminin bilimsel bir incelemesine dayandığı söylenemez. Hazırlanan kanun tasarıları büyük ölçüde bunları hazırlayan komitelerde temsil edilen kurumların çıkarlarına ve kamu oyunun öğretmen kuruluşlarının ve öğrenci kuruluşlarının baskılarının derecesine göre şekillenmiştir. Hazırlanan kanunların toplum içindeki çeşitli baskılara göre şekillenmesinde sihsatsız bir yön yoktur. Yalnız toplumda bütün gurupların çıkarlarını savunma imkânı olursa! Türkiye'nin bugünkü ortamında eğitim sisteminin iki önemli elemanı öğrenciler ve öğretim üyelerinin isteklerini yeterince savunamadıkları bir gerçektir. Böyle bir ortamda şekillenen kanunların daha önce krizin doğmasına neden olan gurupların isteklerine uygun olması dolayısıyla krizleri çözmek yerine ileride çözümlerini zorlaştıracağı söylenebilir.

Gündemde eğitim ile ilgili iki kanun vardır. Birincisi Millî Eğitim Temel Kanun tasarısı, ikincisi ise Üniversiteler Kanun tasarısıdır. Özellikle ikinci tasarının yukarıda sıralanan kaygılara çok uygun düştüğü söylenebilir. Bu tasarının hazırlanmasında iki önemli gurubun etkisi olduğu söylenebilir. Birinci gurup siyasal iktidardır. 12 Mart öncesi tecrübesinin etkisiyle üniversitenin siyasal hayatına bir baskı unsuru olmasını önlemek istemektedir. İkinci gurup ise üniversitenin geleneksel yapısı içinde kontrol imkânlarına sahip olmuş yaşlı öğretim üyeleridir. Hazırlanan kanun bu iki gurubun koalisyonunu aksettirmektedir. 1968 öncesinin üniversitesi özellikle ikinci gurubun yönetiminde krize girmişti. Bütün dünya örneklerinde kriz üniversitenin yapı değişikliği geçirmesi ile çözümlenmiştir. Türkiye'de de üniversiteler benzer yapı değişikliğine hazırlanmakta idi. Daha müessesleşmemiş olsa bazı haklar verilmişti. Şimdi ise 1968 öncesi yapıya daha kuvvetli yetkilerle bir dönüş söz konusudur. Üniversiteyi daha önce krize iten bu kontrol gurubunun tekrar yeni bir krize ve çağdışı yapıya götürmesini önleyici bir neden yoktur.

Yeniden düzenleme süresinde üniversiteyi toplum özelliklerine uygun bir çağdaş düzeye ulaştırarak, dinamik gurublann temsil edilmemiş olması, üniversitenin çağdışı kalmasını hızlandıracak bir yapının kurulmasına neden olacaktır. Özellikle Üniversitelerin sayısının çok hızla arttığı ve Anadolu'ya yayıldığı bu dönemde ortaya çıkacak bu yapının, eğer on sene varlığını koruyabilirse, on sene sonra düzenlenmesi ve çağdaş hale getirilip, si çok radikal ted-

birleri gerektirecektir. Önemli bir krizden sonra beş yıl geçmesine rağmen, eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesinde gözönünde tutulması gereken temel prensipleri ve yöntemi tartışmakta yarar vardır. Eğitim sisteminin yeniden düzenlenmesinde genel iki prensipten söz edilebilir.

1) Eğitim faaliyetleri bir sistem olarak düzenlenmelidir.

2) Eğitim sistemi çevre şartlarına göre tasarlanmalıdır.

Şimdiye kadar hazırlanan tasarıların hepsinde bu iki prensibin ikisinin birden veya en azından birinin ihmal edildiği görülmektedir.

2. Eğitim Sistemi :

Eğitim sistemi, örgün ve yaygın eğitim ile bir bütün olarak ele alınmalıdır.

Türkiyedeki eğitim uygulamalarında genellikle yaygın eğitim örgün eğitimden kopuk ele alınmakta ve ikinci derecede önem verilmektedir. Halbuki yaygın eğitim esnek yapısı ile gelişmekte olan ülkeler için çok ekonomik çözümler getirebilecektir.

Eğitim sistemi dört fonksiyonu yerine getirecek. Şekilde tasarlanmalı ve örgütlenmelidir.

a) Dönüşüm Fonksiyonu : Her eğitim sistemi kişilerin sisteme girdiği andaki beceri ve değerlerini geliştirerek, toplumun ihtiyaçlarına uygun hale dönüştürülmesini başarmaya çalışır.

b) Araştırma ve Bilgi Üretme Fonksiyonu : Bir eğitim sistemi yalnızca kendi sistemi içine giren kişilere mevcut değerleri ve bilgileri aktarmaya çalışmaz, aynı zamanda da bilgi üretir. Bir eğitim sistemi kendisi bilgi üretmiyorsa diğer fonksiyonlarını da başarı ile yerine getiremez.

c) Çıktıların İzlenmesi : Bir eğitim sistemi sistemden çıkan kişilerin toplum içindeki kullanıma biçimlerini ve başarı derecelerini izler, toplum hedefleri ile eğitim sisteminin çıktılar arasındaki tutarlılığı devamlı olarak korumaya çalışır.

d) Çevreye Uyum Yapma ve Yeniden Hedef Saptama Fonksiyonu : Bu fonksiyon ilk bakışta üçüncü fonksiyona benzer görünürse de, ondan bir üst kademedeki bir fonksiyondur. Sistemde tüm değişmeyi kendine konu seçer, üçüncü tip fonksiyonunda yeniden düzenlenmesini kapsama içine alır. Eğer bu dördüncü fonksiyon başarılı olarak yerine getirilemezse, eğitim sisteminin değişen şartlara uyum yapması için hep yeni krizlerin doğmasını beklemek gerekecektir.

Hazırlanan kanun tasarılarını bu dört fonksiyonu yerine getirecek bir yapı önerirler. Önermedikleri ile sınılamak gerekir. Millî Eğitim Temel kanun tasarısında eğitim sistemi yalnızca bir dönüşüm sistemi olarak düşünülmüş, bilgi üretme, çıktıların izlenmesi, çevreye uyum yapma ve yeniden hedef saptama fonksiyonları tamamen ihmal edilmiştir. Böyle bir ele alışı öngörülen dönüşüm sistemi bunun için ne kadar iyi olurca nlsın ii7ijn vadede oroblemmler orta-

ya çıkarır. Böyle bir ele alışı yeni sorunların röziirü politik baskıların doğmasına bağlı kalır.

3. Eğitim Sistemi ve Diğer Alt Sistemler :

Eğitim sistemi çevresinden bağımsız bir sistem olarak ele alınmamalıdır. Eğitim sisteminin içinde bulunduğu toplum ile ilişkilerini kurmak için önce toplumun üretim sistemi ve işgücü sistemi ile tutarlılığı sağlanmalıdır. Eğer bu üç sistem arasında tutarlılık sağlanamazsa eğitim sistemi üzerinde gerilmeler artar ve sistem bu gerilmelere uyum yaparak deformasyona uğrar. Bunun ülkemizde son yıllarda/daki en ilginç örneği özel yüksek okullar olgusudur. Eğitim sisteminin kendisinin gelişen toplum isteklerine uyum yapamaması, sistemi uzun yıllar etkisi giderilemeyecek bir deformasyona uğratmıştır.

Toplumun, üretim ve insangücü alt sistemleri ile eğitim alt sisteminin tutarlılığı yalnızca eğitim sistemi içinde alınacak tedbirlerle sağlanamaz. Diğer sistemlerde de özellikle insangücü sisteminde alınacak tedbirlere ihtiyaç gösterir.

Üretim sistemi toplumdaki üretim faaliyetlerinden meydana gelir. Eğitim sistemi ile üretim sistemi arasında karşılıklı ilişkiler vardır. Eğitim sistemi toplumun üretim faaliyetlerini görebilmesi için gerekli hünleri dönüşüm sistemi yardımıyla eğitilenlere vermeli, ayrıca bilgi üretme sistemi yardımıyla üretimin teknoloji geliştirme ihtiyacını karşılamalıdır.

Bu iki sistem arasındaki ilişkinin kurulmasında farklı iki tutum söz konusudur. Birinci tutum üretimin gelecekteki ihtiyaçlarını hesaplayarak onu karşılayacak sayıda öğrenci yetiştirmeye çalışmaktır. Özellikle birinci ve ikinci plan döneminde Türkiye'de Eğitim Sistemi ile Üretim Sistemi arasında kurulmaya çalışılan ilişki bu türdendir.

Bu ilişkinin kurulmasında çeşitli sorunlar vardır. Genellikle gelecekteki üretim için gerekli iş gücünün hesaplanması, kullanılan teknikler dolayısıyla eğitim sisteminin mezunlarının mevcut yanlış kullanışlarını devam ettirici bir özellik kazanmaktadır. Üretim de eğitilmiş işgücünün buaünlkünden, daha etkin kullanılması imkânlarını analiz dışında bırakmaktadır. Halbuki geri kalmış ülkelerde önemli bir sorun eğitim sisteminin geçmişte ürettiği yanlış kompozisyondaki çıktılar ve aydın kesiminin statü ummaları dolayısıyla eğitimli işgücünün etkin olmayan bir şekilde kullanılması ve aizli işsizliktir. Bu tip hesaplama yöntemleri genellikle bu sorunları devam ettirici olmaktadır.

Diğer taraftan eğitim sistemi ile üretim sistemi arasında kurulan ilişkinin yalnızca sayısal düzeye tutulması, eğitim sisteminde kalite sorununu ikinci dereceye indirgemıştır. Bu halde iki sistem arasında girdi çıktı dengesi sayısal olarak kurulabilmesine rağmen, eğitim sisteminin çıktı-

lan gereken hünere sahip olmadığı için üretim sisteminin ihtiyacı karşılanmamış olmaktadır. Halen, Eğitim Sisteminde çıktılarının üretim sistemindeki faaliyetlerini izleyecek bir fonksiyon düşünülmediği için iki sistemin verdiği ve istediği hünere bakımından tutarlılığı sağlanamamaktadır. Sanat okulları mezunlarının sanayide çalışmaması gibi örnekler Türkiye'de çok yaygındır.

Ayrıca eğitim sisteminin hedef değiştirme ve yeniden düzenleme fonksiyonları örgütlenmediği için eğitim sistemi, üretim sisteminin gelişmesine paralel olarak ortaya çıkan yeni hünere ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır.

Eğitim sistemi ne üretim sistemi arasında yukarıda açıklanmış ilişki biçiminde eğitim sistemi üretim sistemine bağımlı olarak ele alınmıştır. Bu ele alış Türkiye'nin plânlı dönem sonrası tutumudur. Türkiye'nin daha önceki eğitim politikası genellikle eğitim sistemini bağımsız bir değişken olarak ele almıştır. Türkiye'nin batılılaşma çabaları içinde eğitime "değer değiştirme"yi sağlayacak bir modernleşme aracı olarak bakılmıştır. Bugün aynı soru başka bir düzeye ortaya çıkmaktadır. Özellikle yüksek seviyede insan gücü arzında ve araştırma planlamasında ekonominin ihtiyaçlarına uyulması yerine bunu aşan ölçülerde hareket edilerek kontrollü denge-sizlikler yaratılabilir. Yüksek seviyedeki bu işgücünden teknolojik ilerlemede önderlik yapması beklenmektedir. Bu tip bir ele alış eğitim sisteminin kendisini yenilemesi için de gereklidir. Eğitimden bağımsız değişken olarak yararlanmak hususunu çok mübalağa etmek gerekir, yoksa kaynakların zıyanına sebep olur.

Eğitim sisteminin üretim sistemi ile ilişkisinin kurulmasında bu ilişkiyi statik olarak düşünmemek gerekir. Eğitim sistemi ürünlerini belirli bir anda üretim sistemine aktarmaktadır. Üretim sisteminin hünere ihtiyaçları ise teknolojik gelişmeğe paralel olarak değişmektedir. Eğitim sisteminin eski ürünlerini zaman içinde yeni şartlara uydurması gerekir. Bu işe eğitimin devamlılığı ilkesini ortaya çıkarmaktadır. Devamlılığın sağlanmasında eğitim sisteminin yaygın eğitim kesimine önemli roller düşmektedir. İşgücü sistemi, toplumda işgücü arzı ve bu arzı ayarlayan mekanizmalar, değerler ve ödüllendirme usulleri bütünüdür.

Eğitim sisteminin çıktıları ile üretim sisteminin girdi istekleri tutarlı bir şekilde planlansa bile sosyal sistem içinde bir gerilme doğmayacağı garanti edilmemiştir. Toplumda yaşayan kişilerin belirli bir hünere veren daldaki eğitime zorlanmaması halinde çeşitli hünere arasında eğitime talebinin üretim sisteminin isteklerine uygun olmasını sağlayacak bir başka mekanizma bulunmalıdır. Bazı sektörlerde eğitim talebi yüksek olurken bazı sektörlerde yeterli talep olmayacaktır. Bu tutarsızlıkta sistemde gerilmeler doğuracaktır.

Böylece kişilerden gelen eğitim talebi

ile Eğitim sisteminin arzının dengesi kurulmalıdır. Bu dengede eğitim sisteminin ayarlanmasından daha önemli olan toplumdaki talebi etkileyen işgücünü ödüllendirme usulleri ve değerlerin değiştirilmesidir. Bugün Türkiye'de lise ve üniversite eğitimi-ne olan talepteki yükseklik toplumun üniversite bitirenlere verdiği değerle ilgilidir. Ayrıca askerlikte ancak üniversite mezunlarına yedek subaylık hakkı verilmesi gibi usuller, öğrencileri alacakları hünere ne olduğuna önem vermeden bir yüksek okul diploması elde etmeğe yöneltmiştir. Bu durum özel gazetecilik yüksek okulları gibi okulların pazarının doğmasına neden teşkil etmiştir.

Ülger taraftan toplumda Mimarlık ve Mühendislik gibi meslekler verilen prestij ve özellikle 1950-1965 arasındaki yüksek kazanç imkânı, bu konularda eğitime talebini çok artırmıştır. Eğitim sisteminin de bu konularda kendi eğitime kapasitesini artıramaması bu dallarda yüksek özel okulların ortaya çıkmasını zorlamıştır. Uzun vadede piyasa mekanizması içinde çok sayıda düşük kaliteli mühendis ve mimar arzının dengesi sağlanacağı ileri sürülebilirse de bu çok masraflı ve acılı bir uyum yapma sürecidir.

Eğitim sistemi ile toplumdaki kişilerin taleplerinin üretim sistemine uyacak şekilde uzlaştırarak mekanizmaların ve ödüllendirme sistemlerinin kurulması eğitim planlamasında en az bilinen ve teknikleri en az gelişmiş sahalardır.

4. Türk Toplumunun Bugünkü Özelliklerinin Eğitim Sistemine Koyduğu Sınırlar:

Bir eğitim sisteminin topluma uygunluğunun sağlanması için yukarıda verilen özelliklere uygun bir sistem halinde kurulması gerekir. Bu sistem kendi içini toplumsal yapının sınırlanmalarına göre tayin edecektir. Türk sosyal sisteminin gelişmişlik düzeyi ve sosyal yapısının eğitim sistemine koyduğu sınırlamalar bilinmeden gerçekçi bir eğitim programı geliştirilemez.

Geri kalmış ülkelerde eğitim programlarının geliştirilmesinde önemli bir ikilem ile karşılaşılır. Bir yanda dünyada eğitim biliminin geliştirdiği yeni yöntemler vardır. Bu yöntemlerin her ülke tarafından kabul edilip uygulanması universal bir eğitim modeli ve önerileri ortaya çıkarır. Diğer yanda ise mahalli şartlardan isteklerden oluşan bir eğitim programı geliştirme yöntemi vardır, bu da bölgesel eğitim programlarını ortaya çıkarır. Eğitim biliminin gelişmesinde özellikle gelişmiş ülkeler öncülük yaptıkları için bu universal programlar ve yöntemler gerikalmış ülkelerin şartlarına uymamaktadır. Diğer taraftan aşırı mahallilik eğilimleri uygulanan programları çağdışı olmak tehlikesi ile karşı karşıya bırakır. Programların bu iki sakıncaya da imkân vermeyecek bir dengeyi ön-görerek hazırlanması gerekir. Bu nedenle her yeni program önerisinin arkasındaki gizli kabulleri iyice bilmek gerekir.

Türk eğitim sisteminde son yılların bu konudaki en çok bilinen örneği aktif eğitimdir. Aktif eğitim Türkiye'de Anglo Sakson etkilerle birlikte girmiştir. Bu yöntemin hünere aktif ve öğrencinin pasif olduğu geleneksel yöntemle göre üstün olduğu birçok nokta bulunabilir. Ama arkasındaki gizli sosyal yapı kabulü Türkiye şartlarından çok farklıdır. Bu sistemde öğrenci aktiftir. Derslerini çeşitli kaynaklardan ve okul dışında geliştirecektir. İyi yetişmiş ebeveyn, evde, mahallede, başvurulacak kaynakların kolayca bulunabileceği kütüphanelere sahip olunması halinde anlamlıdır. Bu şartların bulunmadığı geçkonda mahalleleri ve kırsal alanlarda ise kabul edilen bu sistem tam bir başarısızlığa uğrayacaktır. Bu sistem ancak varlıklı gelir guruplarının çocukları için etkili olarak çalışacaktır. Eğitim sisteminin bu özelliği sistemin mevcut gelir dağılımı biçimini kuvvetlendirici ve sürdürücü bir sonuç ortaya koyacaktır. Ülkenin şartlarının eğitim sistemine etkileri aşığıdaki değişkenlere göre incelenilebilir.

Üretim düzeyinin düşüklüğü : Ülkedeki üretim seviyesinin ve buna paralel olarak ihtisaslaşmanın düşüklüğü Türkiye'deki eğitim yapısına çeşitli yönlerden sınırlar koymaktadır.

İlk etki eğitime ayrılacak kaynakların sınırlılığı dolayısıyla doğmaktadır. Eğitime ve üretime ayrılacak kaynakların dengesi üzerinde hassasiyetle durulmasına sebep olmaktadır.

Diğer bir sınır zayıf bir üretim yapısı sonucu yetiştirilmiş insan gücünün ve bilginin etkin olarak kullanılmayışı, bu bilgilerin üretim sürecine girmemesi, kişilerin kültürel muhtevaları düzeyinde kalması şeklinde ortaya çıkmaktadır.

İhtisaslaşmanın çok sınırlı olması eğitim sisteminin ihtisaslaşmasını anlamsızlaştırmakta ve dolayısıyla yeni bilgi üretimi fonksiyonlarını zorlaştırmaktadır. Bu ise ihtisaslaşmanın üst düzeyindeki eğitimi tamamen dışa bağımlı hale getirmektedir.

Eğitim ancak ileri teknolojiye dayanan hızlı bir üretim artışı ortamında etkili olabilecektir. Bu sağlanamadığı takdirde eğitimdeki kendi başına gelişme sosyal sistemle gerilimler yaratacak darboğazlar doğuracaktır.

Araştırma ve bilgi üretiminin etkinliği de ancak buna talep yaratacak bir teknolojik gelişme ile sağlanabilir.

İthal Edilen Teknoloji Kullanma: Bugünkü uluslararası ilişkilerin biçimi, Türkiye'nin üretim düzeyi ve ülke pazarının büyüklüğü nedeniyle Türkiye ithal edilmiş teknoloji kullanmak durumundadır. Bu özellikler yüksek seviyede ve araştırmaya dönük olarak yetiştirilmiş insan gücünün kullanılmasını sınırlayıcı temel bir neden olmaktadır. Yüksek düzeyde eğitilmiş insan gücünün dışa göç etmesi veya araştırmaların ancak gelişmiş ülkelerde kullanılabilen bir biçimde yürütülmesi bunun başlıca sonuçlarıdır.

Türkiye koşullarında teknoloji geliştirme ve uygulamaya ait belirli ve operasyonel bir "Bilim Politikası" geliştirilmemiş durumdadır. Bilim Politikasının belirlenmediği bir ülkede üst düzeydeki eğitimin rasyonel olarak yönlendirilmesinden söz edilemez. Bu nedenle Bilim Politikası ile Eğitim Politikasının birlikte geliştirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Dengesiz Gelir Dağılımı :

Gelirin Türkiye'deki dengesiz dağılımı Eğitim Sisteminden olan taleplere de yansımaktadır. Yüksek gelir guruplarının eğitim talepleri eğitim sistemi üzerinde baskılar yaratarak, bu gurupların eğitimleri için özel nitelikte kurumlar doğmasına sebep olmaktadır. Bu ise kabiliyete göre seçme ilkesinin uygulanmasını zedeleyen bir ortam yaratmaktadır.

Yüksek gelirli olanların eğitimlerinin ücretini ödemiş olması sosyal adaleti sağlamakta yeterli bir çözüm değildir. Eğitimin kalite farklılaşması ve aile kökenlerinin sağladığı imkânla birleşince ortaya çıktığı pozisyonel avantajlar bu guruplara ödenen fiyatın üstünde bir imkân sağlamaktadır.

Her kademedeki eğitimde kabiliyete göre seçimi sağlayacak bir sistemin kurulması esastır. Alt kademelerden sosyal şartlar dolayısıyla kabiliyetli öğrencilerin üst kademelere çıkmalarına imkân verilen kanallar kurulmalıdır.

Gelir dağılımının dengesiz olduğu Türkiye gibi bir toplumda eğitim sistemine düşey hareketlilik için bir kanal olarak kaldığından, eğitim sisteminde üst kademelere çıkış yönünde baskı doğmaktadır. Orta öğretimin meslek eğitimine dönük olmayan lise kesimindeki yığılmanın sebeplerinden biri de budur.

İkili Ekonomik ve Toplumsal Yapı :

Türkiye'nin ekonomik yapısı içinde modern ve geleneksel üretim kesimleri bir arada yer almaktadır. Geleneksel tarım yanında büyük ve kapital yoğun modern tarım işletmeleri en ileri teknolojiyi kullanan büyük sanayi kuruluşları yanısıra geleneksel zanaat faaliyetleri bir arada üretim fonksiyonunu yerine getirmektedir. Modern şehir kesimleri ile geceköy bölgeleri birlikte şehirleri meydana getirmektedir.

Artık Türkiye'de modern kesimin ağırlaşmaya başladığı bir yapıya ulaşmıştır. Ama geleneksel kesiminde etkisi devam etmektedir. Bunun en belirgin etkisi geleneksel eğitime olan talebin varlığını korumasında görülmektedir. Dinsel eğitim kurumlarının hızla yayılmasında bu tip bir yapısal neden söz konusudur.

Diğer bir örneğini ise küçük sanayi ve zanaat kesiminin kendisine gerekli iş gücünü feodal çırak - usta ilişkileri içinde geliştirmesinde görüyoruz. Bu kesimde çalışan modern eğitim kanalları çıkışlı kişilerin çok 32 olması bu nedenledir. Eğitim, sistemin gelişme yönü toplumun gelişme yönüne paralel olarak, modern kesimlerin güçlen-

mesine yönelmek zorundadır. Geleneksel kesime uyum değil, onu yeniden yönlendirmek söz konusudur. Yönlendirme için bu geleneksel kesimlerin yapılarını çok iyi tanımak gerekir.

Köy ve Kent Farkının Eğitim Programlarına Etkisi :

Köy ve kent toplumlarında yaşayan öğrencilerin birbirlerinden çok farklı bir yaşam deneyi olmaktadır. Bu toplumlarda yer alan eğitim kuruluşları çok farklı çevrelerde çalışmak, uyum yapmak ve etkilemek durumundadır. Dolayısıyla tek tip bir eğitim kurumu örneğinin her çevrede aynen uygulanması söz konusu olamaz. Köy, kent ve hatta geceköy bölgeleri için farklı tip eğitim kurumlarının geliştirilmesi gerekir.

Yalnız bu kurumsal ayırım DU kesimlerden gelenlerin düzey mobilitesini engellemekte bir araç olarak kullanılmamalıdır. Bu farklılaşma sınıfsal farklılıkları muhafaza etmek için değil eğitim sürecinin etkinliğini artırmak için düşünülmelidir. Köy ve kentlerde konu, çevredeki ekonomik faaliyetlerle ilişki kurulması, kentsel yerleşme bölgeleri için ise kente uyumun sağlanması açısından ele alınabilir. Çevreye uyumda esas, ekonomik faaliyete hazırlama yanında, çevre farklarından doğan fırsat ve imkân eşitsizliklerini engellemektir.

Şehirleşmenin, Türkiye gibi çabuk hızlandığı toplumlarda Eğitim Kurumlarının yer seçimi kararları ve tiplerinde çok çabuk değişimler olacaktır. Yer seçimi ve tip seçimi kararlarında toplumun demografik yapı-

sını gözönünde tutmak gerekir. Eğitim kurumlarının büyüklükleri ile yerleşme düzeyi arasında kaynak kullanma ve çevreyi etkileme bakımından önemli ilişkiler vardır.

Bölgelerarası Farklılıklar :

Eğitimde önemli kalite farkları yaratmaktadır. Birçok halde aile ve toplum çevresindeki eksikliklerin yarattığı ortam farkları kabiliyet farkı şeklinde görünmektedir. Bölgelerarası farklılıkları ortadan kaldıracak bir öğretmen kullanma politikası izlenmelidir. Bölgelerarası gelişmişlik farkları bir iç beyin göçü doğurmaktadır. Bu göçün, zararlı etkilerinin kaldırılması bölgelerarası gelişme farklarının azaltılmasına bağlı isede insangücü sisteminde alınacak tedbirlerle; bu etkiler azaltılabilir.

Sonuç :

Türkiye eğitim sistemi yukarıda sıralanan koşullar içinde fonksiyonlarını yerine getirmeye çalışacaktır. Eğitim sisteminin dönüşüm bilgi üretme, izleme ve yeniden hedef tayini fonksiyonlarını; ülkenin üretim sistemine ve işgücü sistemine uygun olarak planlarken ve sistemlerin karşılıklı etkilerini düzenlerken bu çevre koşullarının sınırlamalarını daima gözönünde tutmak gerekecektir.

Bu etkileri bilerek eğitim sistemini topyekün kalkınma politikasının bütünü içinde bir parça olarak saptamak gerekir. Eğitim, sanayileşme tarımda modernleşme ve şehirleşme çabaları ile birlikte düşünülmelidir. Bunlardan bağımsız bir eğitim politikası ve sistemi başarılı olamayacaktır.

DUYURU

ODAMIZ ÇALIŞMA PROGRAMI UYARINCA
19 75 OCAK AYININ İLK HAFTASINDA
TEKNİK KONFERANSLAR DÜZENLENMESİ
KARARLAŞTIRILMIŞTIR. KONFERANSLARIN KAPSAMI SINIRLANDIRILMAMIŞ OLUP, TÜM ELEKTRİK MÜHENDİSLİĞİ KONULARINA AÇIK TUTULMUŞTUR. KATILMAK İSTEYEN ÜYELERİMİZİN TEBLİĞ ÖZETLERİNİ EN GEÇ 1 EKİM 1974 TARİHİNE KADAR ODAMIZ MERKEZİNE GÖNDERMELERİNİ RICA EDERİZ.